

hotel odpreti višje učilišče v Gabrovu, ali ni imel nikogar, ki bi mu mogel zaupati vodstvo učilišča. Obrnil se je torej na trnovskega metropolita Ilariona s prošnjo, da bi mu priporočil sposobnega voditelja. Ilarion mu je priporočil Rilskega, ki se je bil poprej seznanil z lankastersko metodo v Bukareštu. 2. januarja 1835 je Rilski odprl v Gabrovu učilišče, ki je postalo zibelka bolgarske prosvete. V ti dobi je Rilski spisal prvo bolgarsko slovnico in iz grščine prevzel na bolgarski jezik Sv. pismo nove zaveze. L. 1836. so mu ponudili dostojanstvo srbskega metropolita, a Rilski je ponudbo odklonil in je rajši ustanavljal in vodil bolgarska učilišča v Kazanluku, v Koprevštini in v Stari Zagori. Nameravali so ga izvoliti za plovdivskega vladiko, a Rilski je zopet hvaležno odklonil in je ostal preprost „daskal“ — učitelj. L. 1848. je bil poklican od grškega patriarha za učitelja slovanškega jezika pri bogoslovskem učilišču na otoku Halki. S tem letom se začena plodovita književna delavnost Rilskega. Sestavil je „Kristomatijo slavjansko“ s slovarjem in začel sestavljati velik „Slovar za blgarski jezik“. L. 1852. se je vrnil v rilski samostan, kjer je ostal do smrti l. 1881. Razen že omenjenih spisov je Rilski izdal še: „Žitje na Ivana Rilski“, „Aritmetika“, „Vzaimnoučitelni tablici“, „Bukvar“, „Krasnopisanie“, „Katihizis“, „Cerkoven tipik“ in nekoliko pesmi spisanih pri raznih priložnostih.

Fr. Št.

300

Nikolaj Aleksandrovič Lejkin, ruski humoristični pisatelj, je umrl dne 16. januarja v marijinski bolnišnici. N. A. Lejkin je bil pristen Peterburžec. Porodil se je 8. dec. 1841 iz stare trgovske družine. Njegov oče je znal veliko citatov iz „Evgenija Ončgina“ in „Gorja ot uma“, mati je bila marljiva čitateljica Dickensovih romanov. Ljubezen do književnosti so mu torej že v srce vcepili starši s svojo vzgojo. Lejkin je bil vzgojen v reformatskem zavodu, ki ga je l. 1858. zapustil. Že v zavodu je spisal nekoliko kratkih iger v nemškem in ruskem jeziku za gledišče svojih součencev. Izpočetka je pomagal očetu v trgovini; potem je bil pisar v neki peterburški zavarovalnici in končno se je posvetil le književnemu delu. Prva njegova pesen „Koljco“ je izšla v „Russkem Miru“. L. 1861. je objavil v „Peterburskem Vestniku“ prvo svojo povest „Grobovščik“. V ti dobi je postal stalni sotrudnik „Iskre“ ter se je seznanil z brati Kuročkini, ki so „Iskre“ izdajali in imeli velik vpliv na smer in razvoj njegove tvorbe. Večje povesti je objavil v „Biblioteki dlja čtenija“, „Sovremenniku“ in „Otečestvenih zapiskih“. L. 1869. je izšla v „Peterb. Listku“ novela „Kusok hlěba“ in v „Biblioteki“, „Hristova nevěsta“, ki spadata med najboljše Lejkinove spise in sta mu pridobili literarno ime. Vidi se v njih velika nadarjenost, fini okus, humor in globoko znanje meščanskih in trgovskih krogov, katere je popisoval. Ali Lejkin vanj stavljenih upov ni izpolnil; neprijazne

razmere so silile, da je hitro pisal, za trenutno zabavo in po okusu neizbirčnih bravcev. Lejkin je stvoril posebne, za trenutne zahteve primerne podlistkove genre, posebno leposlovno, duhovito, izvirno in smelo obliko. Njegove takozvane „scenke“, ki so polne živahnosti in humorja, so mu pridobile izredno veliko bravcev in „Peterburski Gazeti“, kjer jih je objavljaval, veliko naročnikov. Nekatero njegovo povest, zbrane v samostalne zbirke, so izšle v več izdajah; izmed njih imenujem: „Naši zabavniki“, „Šuti gorohovije“, „Savrazy bez udzy“, „Gdč apeljsiny zrčjut?“, „Naši za granicej (12 izdaj)“, „Cvčety lazorevy“ itd. Od njegovih romanov so bolj znani: „Stukin i Hrustalnikov“, „Nimfa“. Razen tega je rajnik napisal nekoliko komičnih iger za gledišče: „Privykat nado“, „Medalj“, „Kum-požarnyj“. V mladih letih se je zanimal za gledališče in večkrat je tudi sam nastopil na odru. — Razvoju Lejkinove nadarjenosti je veliko škodovala izredna plodovitost. Število njegovih drobnih spisov znaša več nego 10.000; njegovih izbranih spisov je izšlo 40 zvezkov. Umljivo, da ni Lejkin utegnil vsega premisliti in oskrbeti za umetniško stavbo ter logično razvijanje dejanj. Vendar je Lejkinova nadarjenost izvirna, individualna; on je stvoril poseben komičen humor, ki je ž njim umrl.

Kaj čita rusko preprosto ljudstvo. Že peto leto obstoji v Nižnem Novgorodu takozvana „Bosjackaja čitalnja“. Ime „bosjackaja“ je ta čitalnica dobila radi tega, ker se nahaja v samem središču „bosjakov“, to je najnižjih slojev mestnega prebivalstva. Glavni obiskovavci te čitalnice so takozvani „bosjaki“ (mužiki, ki iščejo zaslužka v mestu, revni rokodelci, dninarji itd.) Uradno ime čitalnice je: „Nižgorodskaja Puškinskaja narodnaja čitalnja“, ker je bila ustanovljena ob priliki proslave stoletnice porojstvu velikega ruskega pesnika Puškina. Čitalnico obiskuje na leto povprečno 36.000 bravcev, vsak dan jo obiše blizu 100 oseb. V štirih letih jo je obiskalo 175.000 čitateljev. Po statističnih podatkih knjižničarjevih so čitali v štirih letih 54 odstotkov krajnih listov, 4 odst. pa velikih dnevnikov in 16 odstotkov ilustriranih listov. Leposlovnih knjig se je prečitalo 12 odst., zgodovinskih knjig in življenjepisov 154 odstotkov, prirodoslovnih 153 odst., zemljepisnih in potopisnih 15 odst., verske vsebine 146 odst., zdravniških knjig 053 odst.; najmanj se čitajo vzgojslovne 02 odst. Potemtakem „bosjaki“ najrajši čitajo politične liste, ilustrirane časopise in leposlovne knjige. Izmed leposlovnih knjig so največ čitali spise Puškina („Kapitanskaja dočka“, „Boris Godunov“, „Dubrovskij“), L. N. Tolstega („Vojna i mir“, „Anna Karenina“ itd.), Gogolja („Mertvyja duši“, „Taras Bulba“, „Večera na hutorč“), Dostojevskega („Prestuplenie i nakazanie“, „Zapiski mrtvago doma“, „Bratja Karamazovi“), Turgenjeva („Zapiski ohotnika“, „Očti i děti“). Mnogo so tudi čitali pesni Nekrasova, Nikitina, Koljcova, spise Lermontova in osobito povestice